

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE GALATIANS

1 ¹Shí Paul, des'a'í nshíj, (doo nnee shides'a'go da, doo nnee bik'ehgo da, áídá' Jesus Christ la'í Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa zhá bik'ehgo, án Jesus daztsaqd' naadiidzaago áyílaahi;) ²Shí hik'e odlá' bee shik'isyú bíł nashkaihí dawa, Galátiagee ínashood ha'ánátséh nagozníł bich'í k'eda'iilchii: ³Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa hik'e Jesus Christ nohweBik'ehń bíłgoch'oba'í la'í bits'á'dí ilch'í'gont'ééhí bee nohwich'í' goz'aa le', ⁴Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa bik'ehgo nohwinch'ó'hí bighá Jesus n'ídelłj, díł nch'ogo nagowaahí yits'á' nohwiníł doleełgo: ⁵Kod' hik'e dahazh'í Bik'ehgo'ihí'nań dážh'ó ba'ihégojí le'. Doleełgo at'éé. ⁶Nohwiká ánniidgo Christ bíłgoch'oba'í biyi' onohwiníł n'í dagoshch'í' bits'á'zh'í' ádaasohdzaahí, la'í yati' baa gozhóni łahgo at'éhi bich'í'go daahosohkaihí baa shíł díyagot'éé: ⁷Díł ba'ashhahyú yati' baa gozhóni doo la' nanást'áq da; áídá' nnee la' nohwił nadaagokigo ádaanohwile'hi la'í Christ nłt'éégo baa na'gon'í'í łahgo ádaile'go hádaat'í. ⁸Áídá' néé dagohíł yaaká'dí nal'a'a ndi yati' baa gozhóni baa nohwił nadaagosilni'í łahgo at'éégo nohwił nagolni'yúgo, án góyéégo bángodot'aał. ⁹Da'ádaade'niid n'í k'ehgo gánádish'niih, Nnee la' yati' baa gozhóni nádaagodo'aał n'í łahgo at'éégo yaa nohwił nagolni'yúgo, án góyéégo bángodot'aał. ¹⁰Ágádish'niigo ya' nnee bíł daansh'q hileeh néé, néé Bik'ehgo'ihí'nań zhá bíł nsh'q hishłeeh néé? Ya' nnee bíł daagoyilsh'ógo hasht'íł gá? Dah, t'ah nnee bíł daagoyilsh'ógo hasht'ílyúgo doo Christ bá na'isiidgo at'éé da. ¹¹Áídá' shik'íyú, yati' baa gozhóni baa nagoshni'í doo nnee bik'ehgo alzáhi at'éé dahíł bídaagon'łs'ihgo hasht'íł. ¹²Doo nnee bits'á'dí nádiine'í at'éé da, doo shíł ch'et'áq da, áídá' Jesus Christ shíł ch'í'nah áyílaahihi bee bígos'łs'ijid. ¹³Jews daanlíni bi'okáahíł bik'ísk'eh ánsht'ee n'í ba'íkodaanołs'j, Bik'ehgo'ihí'nań daayokáahíł ha'ánátséhíł nyeeego biniidaagonłt'éégo shinagha nakai ni', da'íłíł hishchiigo ch'éh át'íł: ¹⁴Jews daanlíni bi'okáah bik'ísk'eh ánsht'eedá' dashíł bíł hat'í'ihíł bíł dáledaahonsdzaahi bitisgo gonsáq ni', bits'á'dí hadaatinel't'áni bi'at'e' bik'ísk'eh

ánsht'eego dázhq' hásh't'íí ni'. ¹⁵Áídá' doo hwahá goshlee dadá' Bik'ehgo'ihí'nań hashíft'íí, ła'íí shaa ch'oba'íí bee shiká ánniidá', ¹⁶Bi'Ye' shíł ch'í'ńah áyíłaa, nńee doo Jews daanłiđ dahíí bitahyú baa nagoshńi' doleełhíí bighą shiká ánniid; áídí' doo hadín dagoshch'í' baa bił nagoshńi' da ni': ¹⁷Ła'íí Jerúsalemyú dashínt'ségo Jesus binadaal'a'áhíí doo bich'í' oyáá da; áídá' Arabiayú oyáá ni', áídí' Damáscusyú nánsdzaa. ¹⁸Áídí' taadn łegodzaago Jerúsalemyú Peter bich'í' oyáá, ákú ashdla'adah bił sheiskąą. ¹⁹Jesus binadaal'a'á ła'ihíí dała'á zhą hish'íí ni', nohweBik'ehń bik'isn, James holzéhi. ²⁰Bik'ehgo'ihí'nań shá yígółsı, doo k'é'ishchoo dago díí bee nohwich'í' k'e'eshchiihíí. ²¹Áí bikédí'go ni' Sýria ła'íí Cilicia daagolzeeyú níyáá; ²²Judéagee ha'ánázéh nagoznili Christ daayokąhíí doo hwahá daashítséh dadá': ²³Díí zhą shaa ch'iniigo daidezts'ąą, Áń nohwiniidaagodeláa n'íí, odla' da'ílíí yłchíıgo ch'éh át'íí n'íí, da'án k'adíí da'ái odla' n'íí yaa yánáltih łaą, ch'ini. ²⁴Áík'ehgo shíí shighą Bik'ehgo'ihí'nań ya'ihédaanzı lék'e.

2 ¹Áídí' díí'ts'adah łegodzaago Jerúsalemyú Bárnabas ła'íí Titus bił onanášhkaı. ²Jerúsalemyú nádishdáh doleełhí shíł ch'í'ńah alzaago onásdzaa, doo Jews daanłiđ dahíí bitahyú yati' baa gozhóni baa yánáshtihíí ákú baa nadaagosisńi', nńee nłt'éégo daach'idnłsiníí zhą dasahńdi baa bił nadaagosisńi', doo ágásdzaa dayúgo dánko da'ílłızhı' na'isiidhi at'éé, dánko da'ílłızhı' na'sızıid doleełhi at'éé. ³Ákú Titus holzéhi bił nash'aashi, **Circumcise** ánidolne', doo hak'i daabiłnniid da, Greek nliđ ndi: ⁴Nńee ła' nohwik'isyú ádaadil'iiníí hah ádaabidines'ıid, áí Jews bich'í' begoz'aaníí bee isnáh daandliđ n'íí Christ bits'ą' nohwińilhíí yıdaagot'sıhgo, isnáh ánádaanohwidle'go hah ádaanest'ıid: ⁵Áí doo hódaayéel'ts'ąą da ni', dé't'ihézhı' ndi; yati' baa gozhóni da'anıihíí dayúweh nohwitahyú begoldoh doleełhíí bighą. ⁶Nńee daach'idnłsiníí, (ágádaat'eesha' ndi doo shíł hago'at'éé da: Bik'ehgo'ihí'nań nńee dawa dáłekt'eego yaa natsekees;) áí nńee nłt'éégo baa ch'iniihíí díí baa yashti'íí doo hak'i ła' baa dahnágóst'ąą golzeego shíł nagolńi' da: ⁷Ndihíí Peter, nńee circumcise ádaabi'deszaahíí bich'í' yati' baa gozhóni yaa yánáltihgo baa det'ąhíí k'ehgo shíí, nńee doo circumcise ádaabi'deszaa dahíí bich'í' yati' baa gozhóni baa yánáshtihgo shaa det'ąago yıdaagosıid; ⁸(Bik'ehgo'ihí'nań, Peter nńee circumcise ádaabi'deszaahíí bich'í' yides'a'dá' binkááyú na'iziidíí, da'án shíí áłdó' shinkááyú na'iziid, doo Jews daanłiđ dahíí bich'í' yánáshtihgo;) ⁹Áík'ehgo James, **Céphas**, ła'íí John, nłdzilgo bi'okąh yee ínashood yitł'ááh naziiníí k'ehgo baa natsı'gokeesíí, Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí shaa det'ąhíí yıdaagosıidá', bił dała' daasiidliđgo Barnabas hik'e shíí hıł lák'edaadelniigo gádaanohwiłńii, Nohwíí doo Jews daanłiđ dahíí bich'í' noh'aash, néé circumcise ádaabi'deszaahíí bich'í' dekai. ¹⁰Díí zhą gánádaanohwidko'niid, Tédaat'iyéhíí bínádaałniih; áí shijíí dawa bee biká hásh't'íí ni'. ¹¹Áídí' Peter Ántiochyú nyaadá' doo bik'ehyú adzaa dahíí bighą dábiniihı' áłdéniiid ni'. ¹²James odais'a'íí t'ah doo hikáh dadá', Peter doo Jews daanłiđ dahíí yıł da'iyąą: áídá' áí nńeehíí hikaidá'

t'aazhí' áinzigo its'á'ideltíi, circumcise zhinéégo daanliiníi yénáldzidhíi bigha. ¹³Áídí' Jews daanlíni ła'ihíi Peter adzaahíi bigha bíi ádó' t'aazhí' ádaasdaa lék'e, Barnabas ndi itah ágát'éé silíi. ¹⁴Ái nneehíi yati' baa gozhóni biyi'dí' da'aníihíi doo bikísk'eh ádaat'ee dahíi bígosíisjída' dawa bińáál Peter gáldéniid, Ni, Jew nííi ndi doo Jews daanlii dahíi ádaat'eehíi k'ehgo ánt'ééyúgo, doo Jews k'ehgo da, hant'é bigha doo Jews daanlii dahíi dabíni'aayú Jews ádaat'eehíi k'ehgo ádaanoht'eego nlt'éé, daabiłnii ląá? ¹⁵Doo Jews daanlii dahíi doo bik'ehyú ádaat'ee da, áídá' née, Jews daandliigo daagosiidliiníi, doo ái k'ehgo ádaant'ee da. ¹⁶Díi bídaagonlzi, doo Jews bich'i' begoz'aaníi bikísk'eh ánách'ot'ijłhíi bigha Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dábił'ehyú ách'ít'éé da, áídá' Jesus Christ ch'odłahíi zhá bigha: áik'ehgo danéé ndi Jesus Christ daahosiidład, Christ daahohidłahíi bigha Bik'ehgo'ihí'nań dábił'ehyú ádaat'ehi daanołwiłnii doleełgo, doo begoz'aaníi bikísk'eh ánadaahiit'ijłhíi bigha da: nnee doo ła' begoz'aaníi yikísk'eh ánát'ijłhíi bigha Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dábił'ehyú át'éé da. ¹⁷Áídá' Christ biláhyú nlt'éégo ádaat'ee daanołwił'idi'nii hádaahiit'jída', née Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníi doo bikísk'eh ádaant'ee dago nołwiłgozjidyúgo, ya' ái bigha Christ nch'ó'íi bich'i' nołwelnaá née? Dah, da'anii doo ágát'éé da. ¹⁸Dant'éhéta yó'odii'aqago baa yashti' n'íi nlt'éégo baa yánashtih lék'eyúgo, shíi nnee iłsihi nshłigo shígózi. ¹⁹Jews bich'i' begoz'aaníi doo bikísk'eh ánansht'ee dahíi bigha begoz'aaníi bich'i' dasitsáá, áik'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań zhá bich'i' hinshnaa. ²⁰Ts'i'łna'áhi biká' Christ bił dasitsáá, ndi hinshnaa; áídá' doo shíi hinshnaa da, Christ shiyi' golłigo án bee hinshnaa: k'adíi shits'íi bee nashaahíi Bik'ehgo'ihí'nań biYe' hoshdłaqago bee nashaa, án bił nshoqogo bi'ihí'na' shá nyiné'go shá daztsáá. ²¹Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íi bee Christ nołwainłtíniíi doo da'łłi hósh'ńíi da: Jews bich'i' begoz'aaníi bee nnee dábił'ehyú ádaat'ee daasilijyúgo, Christ daztsáahíishá' doo ılıi da hileeh.

3 ¹Galatiagee daagonohłni, doo daagonohsáá dahíi, hadín ląá k'izénołwideznilgo da'aniiigo ágót'eehíi doo bikísk'eh ádaanoht'ee da daasolij? Nohwíi nołwinadzahgee Jesus Christ ts'i'łna'áhi biheskał n'íi, ya' yati' bee doo nołwił ch'i'nah alzaa da lán gá? ²Díi zhá nanohwídaadishkid, Ya' Jews bich'i' begoz'aaníi bikísk'eh ádaanoht'eehíi bigha Holy Spirit nołwaa daadest'aq née, née yati' baa gozhóni daadohts'ago daahohdłahíi bigha née? ³Nt'é bigha áik'ehgo doo daagonohsáá da? Ya' Holy Spirit bee ínashood daasolij, n'íi k'adíi dánohwíi ánadaaht'ijłhíi bee hadaanołwiłdeszaa née? ⁴Ya' da'ılıi'zh'i' ląágo goyéégo nołwich'i' nagoyaa lán gá? Da lán shi go'íi. ⁵Bik'ehgo'ihí'nań Holy Spirit nołwaa daizné'íi, ła'íi nołwitahyú godiyihgo ánát'ijłhíi, ya' Jews bich'i' begoz'aaníi bikísk'eh ádaanoht'eehíi bigha ánát'ijłhíi, née, née yati' baa gozhóni daadohts'ago daahohdłahíi bigha ánát'ijłhíi née? ⁶Da'anii nołwi'odłahíi bigha. Ágát'éégo Abraham Bik'ehgo'ihí'nań yosdład, áik'ehgo bi'odłahíi bigha dábił'ehyú át'éégo bá hótág lék'e. ⁷Ái bigha díi bídaagonłsi le', nnee bi'odłá' daagolíníi ái da'anii Abraham bichagháshé daanlii. ⁸Doo Jews daanlii dahíi

Christ daayodlaq̄híí bigha binchó'íí yits'á'zhí' Bik'ehgo'ihí'nań ch'ínádaabidoniíí dabíntséda' Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinií ch'í'nah alzaa, áí dabíntséda' yati' baa gozhóni Abraham bich'í' yá'iti' gáníígo, Nnee iltah at'éego hadaazt'í'íi dawa ni ninkááyú biyaa gozhóq̄ doleeł, nii. ⁹Áík'ehgo nnee Christ daayodlaq̄híí hik'e Abraham, Bik'ehgo'ihí'nań yodlaq̄híí, bílgo biyaa daagozhóni at'éé. ¹⁰Áída' Jews bich'í' begoz'aaníí bikísk'eh ádaant'eeýúgo zhá dábík'eh daanzini dawa bíł ch'í'ndaagosdini ádaat'ee: gáníígo bek'e'eshchíí, Nnee daantíígee begoz'aaníí naltsoos besi'aaníí doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí, la'íí doo ye'ánát'ííł dahíí bíł ch'í'godíni at'éé. ¹¹Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee nnee doo la' Jews bich'í' begoz'aaníí yikísk'eh at'ééhíí zhá bigha dábík'ehyú at'ééhíí nlt'éego bígózi, bek'e'eshchiinií gánííhíí bigha, Hadín dábík'ehyú at'ééhíí odla' zhá yee hínaa doleeł. ¹²Jews bich'í' begoz'aaníí, da'ohdlaq̄yúgo zhá hasdahkáh, doo nohwińni da, áída' gánohwińni, Begoz'aaníí áńííhíí bikísk'eh ádaanoht'eeýúgo dahazhí' daahohnaa doleeł. ¹³Jews bich'í' begoz'aaníí bee bíł ch'í'godíni bits'á'zhí' Christ bidííí yee nadaanoht'eesnií, dabíí nohwá bíł ch'í'godííhíí silíí, gáníígo bek'e'eshchííhíí bigha, Hadín ts'í'na'áhi biká'dí' nahitííhíí bíł ch'í'godíni at'éé, nii: ¹⁴Bik'ehgo'ihí'nań Abraham yá hadzii n'íí Jesus Christ biláhyú doo Jews daanlií dahíí addó' daabiyéé doleełhíí bigha adzaa; la'íí nées Jews daandliinií, doo Jews daanlií dahíí bílgo nohwi'odla' binkááyú Holy Spirit, nohwa'det'aa n'íí, daanoht'eeé doleeł. ¹⁵Shik'íyú, nnee ánádaat'ííhíí baa nohwił nagoshní'go nohwił ch'í'nah ashle'; nnee la' bíyééhíí la' yaa yidin'áq̄go naltsoos bee niktsoozíí doo hadín yiká' nnánótíí at'éé da, dagohíí yínágodó'aah at'éé da. ¹⁶Abraham la'íí bits'á'dí' hadaaliłchíhíí ba'det'aaníí bee bich'í' ha'odzii. Hadaaliłchíhíí ląágo doo nii da, áída' dałá'á zhá ba'det'aa, nii, áí Christ. ¹⁷Díínko áldishnií, Bik'ehgo'ihí'nań hik'e Abraham bílgo la'det'aaníí Christ biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań nłdzilgo áyíílaa, áíd' dííí gonenadiníí biká'yú tadin łegodzaa bikédí'go Bik'ehgo'ihí'nań Abraham bits'á'dí' hadaaliłchíhíí yágon'áq̄ lėk'e; ndi áí yágon'áaníí Bik'ehgo'ihí'nań hik'e Abraham bílgo la'det'aa n'íí doo yiká' nnánótíí at'ee da, áí Abraham ba'det'aaníí bee bich'í' ha'odzii n'íí doo da'ííí yólchíí at'éé da. ¹⁸Abraham bits'á'dí' hadaaliłchíhíí yágon'áaníí bikísk'eh ách'ít'éego hasdách'igháhyúgo, Abraham ba'det'aaníí doo bits'á'dí' da, áída' Bik'ehgo'ihí'nań Abraham ya'den'áq̄ n'íí zhá bee hasdách'igháh, áí Christ bee hasdách'igháh golzeego ágolzee. ¹⁹Áík'ehgo begoz'aaníí nt'é bigha alzaa? Nnee doo bik'ehyú ánádaat'ííł dahíí áí yee yídaagołsıh doleełhíí bigha, Abraham bits'á'dí' hadaaliłchíhíí dałá'á zháhíí ba'det'aaníí hígháh doleełzhí', Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí Abraham hat'í'íí déł'íhézhi' yit'ááh nakai doleełgo yágon'áq̄; Bik'ehgo'ihí'nań binadaal'a'á yaaká'dí'hi begoz'aaníí yee nohwaa ndaagoz'aa, la'íí nnee hik'e Bik'ehgo'ihí'nań bigizhgee sizini binkááyú nohwaa daizné. ²⁰Igizhgee siziinií doo dałá'á yigizhgee sizii da, nakiyúgo zhá yigizhgee sizii, ndi Bik'ehgo'ihí'nań Abraham dasahńdi yich'í' hadzii. ²¹Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí ya' Abraham bits'á'dí' hadaaliłchíhíí ba'det'aa n'íí yókáal' nées? Dah, da'anii doo ágát'éé da: begoz'aaníí be'ihí'naago nohwainé' lėk'eyúgo, áí begoz'aaníí bikísk'eh ádaant'eeýúgo

dábik'ehyú ádaant'ee doleel ni'. ²²Áídá' Bik'ehgo'ihí'naán biyati' bek'e'eshchiiní gáníí, Nnee dawa ncho'go ágot'eehíí ha'ábisníl, nii, áík'ehgo Jesus Christ daayodlaqahyúgo zhá Bik'ehgo'ihí'naán ch'ídaabidoníígo ba'det'aa n'íí begolne'. ²³Áídá' Christ daahohiidlaqago hasdáhiikáhíí t'ah doo nohwá ch'í'ótáá hileeh dadá', begoz'aaníí nohwelik'ehgo ádaant'ee ni', odla'íí nohwá ch'í'ótáá silijzhi'. ²⁴Begoz'aaníí lah nohwíł ch'í'gó'aahíí nlii ni', Christ bich'í' nnohwiníł doleelgo, án daahohiidlaqahíí bigha Bik'ehgo'ihí'naán ch'ínádaanohtwiníł doleelgo. ²⁵K'adíí odla' nohwá ch'í'ótáá silijgo ilch'í'gó'aahíí doo dayúweh nohwelik'eh da. ²⁶Christ Jesus daahohidlaqahíí bigha daanohtwigha Bik'ehgo'ihí'naán bichagháshé daanohtíi. ²⁷Nohwíí baptize ánohtwí'deszaahíí bee Christ bíł da'á daasolijyúgo, diyagé ádaagoch'idle'híí k'ehgo Christ ádaagosohdlaa. ²⁸Jew nlii dagohíí Greek nlii doo daadohtíi da, isnáh nlii dagohíí doo isnáh nlii da, nnee nlii dagohíí isdzán nlii doo daadohtíi da; daanohtwigha Christ Jesus bíł da'á daanohtíi. ²⁹Christ bíyéé daanohtijyúgo, Abraham bits'á'dí' hañinol't'aaníí daanohtíi, Bik'ehgo'ihí'naán Abraham ya'den'áá n'íí nohwich'í' begolzaa.

4 ¹Díínko áldishnii, chagháshé la' bitaa bíyééhíí bíyéé doleel ndi t'ah doo nnyééhdá' isnáh nliihíí k'ehgo at'éé, bitaa bíyééhíí dawa yebik'eh doleel ndi; ²Áídá' bíłch'í'gó'aahíí la'íí bíyéé doleelíí yebik'ehíí binádeéz'íi, hagee bitaa yee bángon'áázhí'. ³Da'ágát'éégo née chagháshé k'ehgo daandliídá', díí ni'gosdzán biká' ágot'eehíí zhinéégo dantsé ilch'í'gót'aahíí isnáh ádaanohtwíłsı ni': ⁴Áídá' dábik'eh ngonyáágo, Bik'ehgo'ihí'naán biYe' yides'a' lék'e, án isdzán bishchíí, Jews bich'í' begoz'aaníí bitł'ááhzhí' gozlii, ⁵Nnee áí begoz'aaníí isnáh ádaabíłsiníí bidííí bee nanáyihilniigo ch'ínáyiníł doleelgo gozlii, née Bik'ehgo'ihí'naán bichagháshé daandlii doleelgo. ⁶Bik'ehgo'ihí'naán bichagháshé daanohtíihíí bigha, biYe' biSpirit nohwííí yune' yides'a', Abba, shiTaa, niigo. ⁷Áí bigha doo dayúweh isnáh níłí da, ndi Bik'ehgo'ihí'naán bizhaazhé níłí; bizhaazhé níłíyúgo Bik'ehgo'ihí'naán bíyééhíí Christ bíláhyú níyéé doleel. ⁸Bik'ehgo'ihí'naán doo hwahá bídaagonohtsıh dadá', bich'í' da'ch'okaqahíí daazhógo ádaat'éhi daahohkaqahgo bi'isna' daanohtíi ni'. ⁹Áídá' k'adíí Bik'ehgo'ihí'naán bídaagosohtsıídá', án nohwídaagohsıídá' áldishnii, hant'é bigha dá ni'gosdzán biká' ágot'eehíí zhinéégo dantsé ilch'í'gót'aahíí t'áqzhí' bich'í' ánádaahne'? Áí doo nłdzil da, la'íí da'ílnéhi ádaat'ee, áí bi'isna' daanohtijgo hánádaaht'íi née? ¹⁰Lahgee godilzigo yołkaalíí, lahgee dahnáyitíhíí, lahgee goldohíí, lahgee lenágodáhíí daadinohtsı ląá. ¹¹Da'íłíízhí' nohwitahyú na'isiid ni' nsigo ląágo natseskees. ¹²Shik'íyú, ánsht'eehíí k'ehgo ádaanoht'ee doleelgo nádaanohtwoshkaqah; shíhíí da'ádaanoht'eehíí k'ehgo ánsht'ee: Doo hagee shich'í' ncho'go ádaahdzaa da ni'. ¹³Dantsé yati' baa gozhóni bee nohwich'í' yashti'dá' shits'í baa dahgoz'aqago nohwaa niyáágo bídaagonohtsı. ¹⁴Shits'í baa dahgoz'aaníí bee nanohwí'dintaah ndi, doo da'ílnégo ádaasho'níí da, doo shits'á'zhí' ádaasohdzaa da; áídá' Bik'ehgo'ihí'naán binal'a'a yaaká'dí'híí

k'ehgo ndaashidołtjii, Christ Jesus ndaadotłjiihíi k'ehgo ndaashidołtjii. ¹⁵Akú sídáádá' nohwił daagozhóq n'íi ya' doo bínadaałñiih da née? Dzaą nohwaa nagoshñi', bígonedząyúgo dánohwíi nohwináá hadaasohñilgo shaa daasohñil doo ni'. ¹⁶Da'anii ádishñiigo nohwich'í' yashti'híi bighą ya' nohwił'edaadinshñiihgo ádishñii daanołsı née? ¹⁷Ái nñeehíi, nohwił ch'ídaago'aahgo ádaadil'iiníi, nłt'éégo nohwich'í' yádaałti' ndi, doo da'anii nohwá nłt'éé da; ái bee shits'ą' nohkáhgo ánohwile'go, bíi zhin'éégo ádaanoht'ee daahłeehíi bighą ádaanołwíłñii. ¹⁸Áídá' da'anii nłt'éégo ágot'eehíi bighą nñee nłt'éégo nohwich'í' yádaałti'ihíi nzhqo, dábił'ehñ, doo dashíi nohwił nashkaigee zhą da. ¹⁹Shichągháshé daanołłni, isdzán iłchíigo bił nádi'nñiihíi k'ehgo nohwá shiniinágonłt'éé, Christ bi'at'e'íi beádaanoht'ee daasoljizhı', ²⁰Nohwíi nohwaa shıł nagokihíi bighą dáł'ad hadó' akú nohwił daansłjii le' nsı, áík'ehgo iłtah at'éégo bee nohwich'í' hadaaszi' doleeł ni'. ²¹Shıł nadaagołni', nohwíi, Jews bich'ı' begoz'aaníi be'ádaanoht'ee hádaah'tiiníi, begoz'aaníi áñíihíi doo bídaagonłsı da gá? ²²Díi k'ehgo nko bek'e'eshchjii, Abraham biye'ke naki lėk'e, dał'a isdzán isnáh nłnihíi bizhaazhé, ł'ihíi isdzán doo isnáh nłni dahíi bizhaazhé biłgo. ²³Isdzán isnáh nłnihíi bizhaazhéhíi chągháshé dandaagohileehíi k'ehgo gozłjii, áídá' doo isnáh nłni dahíi bizhaazhéhíi Bik'ehgo'ihı'nañ da'áníihíi k'ehgo begolnéhgo gozłjii. ²⁴Díi da'anii ánágot'ıihii bee nohwił ch'ígót'aahi ádaat'ee: díi isdzáné nakihíi Bik'ehgo'ihı'nañ hik'e nñee łángot'ąą lėk'ehíi nakiyú ágot'éhi yá nazjii; dał'a **Agar** holzéhi, chągháshé isnáh daaleehíi nyiłchíi, áñ dził Sinai golzeegee ngot'aaníi yá sizini. ²⁵Agar holzéhi Arabia biyi' dził Sinai yá sizjii, áñ dakú ni' biká' Jerúsalemhíi yaa nagolni', áñ bichągháshé biłgo isnáh daanłnihi. ²⁶Áídá' Jerúsalem yaaká'yúhíi doo isnáh nłjii da, ái née daanołhwimaa nłjii. ²⁷Gáníigo bek'e'eshchjii, Nił gozhóq le', doo iłchíi dahíi nłni, nichągháshé da'ádinii; nił gozhóqgo nnlwosh, doo nił nádi'diniih dahíi: isdzán biką' da'ádinii n'íi isdzán biką' golni n'íi bitisgo bichągháshé łąą. ²⁸Shik'íiyú, Abraham ba'det'ąą n'íi k'ehgo Isaac gozłjii, née áłdó' da'ái k'ehgo Abraham bichągháshé daandłjii. ²⁹Áídá'go ágot'eehíi k'ehgo, chągháshé ndaagoleehíi k'ehgo bi'dizhchiiníi, Holy Spirit binawodíi bee bi'dizhchiiníi yiniigodnłsı, dáł'ad ndi da'ágágot'ee. ³⁰Áídá' Bik'ehgo'ihı'nañ biyati' hant'é níi gá? Gáníigo bek'e'eshchjii, Isdzán isnáh nłni bizhaazhé biłgo ch'ínenyóod; isnáh nłni yishchíinihíi bitaa bíyéehíi doo bíyéé hileeh da, isdzán doo isnáh nłni dahíi bizhaazhéhíi zhą bíyéé hileeh. ³¹Áík'ehgo shik'íiyú, née isdzán isnáh nłni doo bichągháshé daandłjii da, isdzán doo isnáh nłni dahíi bichągháshé daandłjii.

5 ¹Christ ch'ínánołwíłñiihíi bighą nłdzilgo nasozjii, Jews bich'ı' begoz'aaníi doo bee isnáh náhdleehgo da, doo t'ąązhı' bee ík'ínadaadołhgisgo da. ²Shíi Paul gánohwiłdishñii, **Circumcise** ádaanołwı'deszaa lėk'eyúgo, nohwíi Christ doo nohwił daant'é da. ³Nñee dał'a daanołtjigee circumcise

ádaanohwi'deszaahíí gádaanohwíldishnii, Jews bich'í' begoz'aaníí dážhó dawa bikísk'eh ádaanoht'eego goz'ąą, doo łahzhí' zhá da. ⁴Nohwíí dahadıńta begoz'aaníí bikísk'eh ánsht'eehíí bighą Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dávik'ehyú ánsht'ee daanohsiníí, Christ nohwich'í'yúgo doo nt'é dago ádaanolsj; Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí doo hádaaht'íí dago bits'ą'zhí' ádaahdzaa. ⁵Née Holy Spirit biláhyú daanohwi'odla' bee dávik'ehyú ádaant'ee doleeńíí nohwá łaalnéhíí ndaahóndliigo biba' ádaant'ee. ⁶Jesus Christ bił dała'á ch'íłijyúgo, circumcise áko'deszaa dagohíí doo circumcise áko'deszaa da ndi doo hago'at'ée da; áídá' ko'odla'íí koł'ijóóníí bee ch'í'nah hileehíí zhá íłj. ⁷Iłhách'ideskaihíí k'ehgo nłt'éeego hohkeel'ni; hadín ląą nohwíł godishkish lán, da'anii ágot'eehíí doo dayúweh bikísk'eh ádaanoht'ee da k'adíí? ⁸Hant'é k'ihzhí' ádaanohwizlaahíí Bik'ehgo'ihí'nań nohwich'í' ánniidíí doo bits'ą'dí'gohi at'ée da. ⁹Bán benilzoolé da'ayąhągo ik'áan nást'ódíí dahot'éhé daabindíłsołhíí k'ehgo doo nzhqo dahíí da'ayąhągo bitah dench'aadgo dawa daayíłchqoh. ¹⁰NohweBik'ehń biláhyú nohwaa da'oshlíí, łahgo ilch'ígót'aahíí dá baa natseskeesíí k'ehgo nohwíí áldó' baa natsídaahkeesgo doo nádaagodoh'aah da doleeł: hadín nohwíł daagodikishíí, áń baa yádotih. ¹¹Shik'íyú, circumcise ádaanohwi'dolne' dishniigo nashaa lęk'eyúgo, doo shiniidaagoch'ínsj le'at'ée da. Ágádishniigo nashaa lęk'eyúgohíí, tsí'ılna'áhi doo baa yashti' le'at'ée da, áłk'ehgo Jews daanliiníí doo dayúweh shich'í' hadaashkee le'at'ée da. ¹²Hadín nohwíł daagodikishíí nohwits'ą'zhí' nó'ńíł dadó. ¹³Shik'íyú, dawa bił ch'í'ótąąhíí bich'í' nohwí'dokeed ni; áídá' doo áı bighą nchqo'go ánádaahiit'íłgo nohwá bił ch'í'ótąą daanohsj da, ndi łł daanohjóógo łł ch'odaahnii. ¹⁴Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí dawa díńko yati' dała'áhi bee łalzaa; Nit'ahdí' gólíńíí nił nzhqo le', dání idíł njoqohí k'ehgo. ¹⁵Áídá' dat'ógo ilch'í' daadołghashyúgo, ilch'í' nadaagonołkaadyúgo, idaa daagonohdzaą, dáńko ąął daalołghał ako. ¹⁶Díí gánohwíłdishnii, Holy Spirit bee hohkaah le', áłk'ehgo nohwits'í nchqo'go hádaat'iiníí doo beda'ol'jı da. ¹⁷Ko'at'e' nchq'íí Holy Spirit yich'í' nagonłkaad, łá'íí Holy Spirit ko'at'e' nchq'íí yich'í' nagonłkaad: díí doo ilch'í' łelt'ee da; áı bighą doo dahádaaht'íjyú ánádaaht'íł da. ¹⁸Holy Spirit nadaanohwiyılaayúgo, Jews bich'í' begoz'aaníí doo bit'áahyú ádaanoht'ee da. ¹⁹Ko'at'e' nchq'íí díńko bebigoziłh, nant'í' na'ídaahíí, iké' na'ídaahíí, nchq'go natsíts'ikeesíí, nchq'íí doo bich'í' t'ąązhí' ách'it'ée dahíí, ²⁰K'e'eshchín daach'okąąhíí, ígonłgaashíí, ik'ech'inniihíí, łach'idit'áhíí, dawahá idáhách'it'iiníí, ha'ishkeehíí, ilch'í' nagoch'inłkaadíí, ilts'ą'zhí' ádaach'it'eehíí, łá'íí da'anii ágot'eehíí yits'ą'zhí'go ilch'ídaago'aahíí, ²¹Ła' bíyéehíí idáhách'it'iiníí, its'izilheehíí, koł nágodeyisíí, nchq'íí baa goch'iniliińíí, łá'íí díí ba'ashhah áldó' nchq'go ánádaat'íłhíí: da'ádá' baa nohwíł nadaagosisni' n'íí baa nohwíł nanádaagoshni', díí ye'ánádaat'íłhíí Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee begoz'aaníí doo bíyéé daaleeh da. ²²Áídá' nest'a' ch'ıl yiká' nánt'łhíí k'ehgo díńko Holy Spirit bits'ą'dí'go begoz'áni at'ée, koł ijóóníí, koł gozhóóníí, koł nkegohen'ááníí, bągoch'oho'aahíí, dawa bich'í' ch'izhóóníí, ko'at'e' nłt'éeehíí, kegondliıdíí, ²³Kojíí yune' isht'egodnt'éeehíí, idaa goch'idzaaníí: ágádaat'eehíí begoz'aaníí bits'ą'dí' doo bándaa'got'aa da. ²⁴Christ

bíyée daanliiní b'at'e' nchó'ihíí bíl daanzhóogo yiká hádaat'íí n'íí tsí'ílna'áhi yídaayeskáhíí k'ehgo yó'odaizné. ²⁵Holy Spirit bee daahin'naayúgo, da'án bee hiikaah le'. ²⁶Doo itisyú ídaadéltíí da le', doo nchó'íí bich'í' daaíil'aa da le', doo la' bíyééhíí ídáhádaahiit'íigo nchó'go laa natsídaahiikees da le'.

6 ¹Shik'íyú, nnee la' doo bik'ehyú adzaa dayúgo, nohwíí, Holy Spirit bee nasozinií, áń baa daach'ohba'go bich'í' yádaakti'go t'áazhí' nlt'éeego nkenánohołteeh; ni áldó' dńko áík'ehgo nanídi'notaahi at'éeéhíí baa natsíńkees. ²Nyeego nohwich'í' nadaagowaagee łł ch'odaahnii le', áí bee Christ yegos'aaníí beda'ol'íí doleeł. ³Nnee doo nt'ehi k'a'at'ée da ndi, doo sihgo ánsht'ee da, nziyúgo, ích'í' nach'áhi at'ée. ⁴Áídá' nnee da'á' daantíígee ye'ánát'ííhíí hago'at'éeéhíí ídinel'íí le', áík'ehgo dabíí b'at'e' nzhóqyúgo, áí yaa bíl gozhóq doleeł, doo la'i nnee ye'ánát'ííhíí bighą da. ⁵Nnee dabíí biyíl dahyoweel'íí k'ehgo nnee daantíígee b'at'e' doo nzhóq dayúgo dabíí nabíłt'og. ⁶Hadín Bik'ehgo'ihí'nań biyati' baa bíl ch'ígót'aahíí, bíyééhíí nlt'éhíhíí dawa łahzhi' hadín bíl ch'ígót'aahíí yaa yihiniil le'. ⁷Doo ích'í' nadaahch'aa da le'; Bik'ehgo'ihí'nań doo hagot'éeego bich'í' na'ich'áhi at'ée da: nnee nt'é k'edileehíí da'ái náyihigéshi at'ée. ⁸Hadín b'at'e' nchó'íí yee k'edileeyúgo ídíl ch'ígódeehi at'ée; áídá' Holy Spirit yee k'edileeyúgo Holy Spirit bits'á'dí' yaaká'yú dahazhí' ihí'naahíí yinł't'áni at'ée. ⁹Nzhóqogo ánádaahiit'ííhíí doo bik'e hįįkáh da le': dayúweh ágádaahiit'íiyúgo nlt'éeego da'inł't'aa. ¹⁰Áík'ehgo nohwá ch'ígót'aadá' halaą nnee dawa bich'í' nlt'éeego ánádaahiit'íí le', ndi nnee Bik'ehgo'ihí'nań daayodłągo bichągháshé daanliiní itisgo ádaanłzı le'. ¹¹Díí nchaago k'eshchiiníí dashíí nohwich'í' k'eshiłchíni daah'íí. ¹²Nnee dabíí zhą nlt'éeego daabineł'íigo hádaat'íiníí **circumcise** ádaanohwi'dolńéh daanohwiłńii; Christ bits'ílna'áhi yaa yádaakti'yúgo dńko biniidaagonł't'ée doleeł'íí bighą ádaanohwiłńii. ¹³Dabíí circumcise ádaabi'deszaa ndi begoz'aaníí doo dawa yikísk'eh ádaat'ee da; áídá' nohwíí da'ádaanohwiłńiiigo circumcise ádaanohwi'deszaahíí yee ídaa da'odłíigo yádaakti'híí bighą circumcise ádaanohwi'dolńiiłgo hádaat'íí. ¹⁴Doo nt'é bee ída'oshdlíigo yashti' da, Jesus Christ nohweBik'ehń tsí'ílna'áhi yiká' daztsąhíí zhą bee ída'oshdlíigo yashti'go Bik'ehgo'ihí'nań áshíłsı le', áí bee ni'gosdzń biká' ágot'eehíí daztsąhíí k'ehgo shich'í' at'ée, ł'íí shíí áldó' ni'gosdzń biká' ágot'eehíí dasiitsąhíí k'ehgo bich'í' ánsht'ee. ¹⁵Christ Jesus bíl da'á' daanohłiyúgo, circumcise ádaanohwi'deszaayúgo, dagohíí doo circumcise ádaanohwi'deszaa dayúgo, doo íłł da, ndi áńíidégo ánádaanohwi'deszaahíí zhą íłł. ¹⁶Díí ádishńiihíí yikísk'eh daahikáhíí Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' iłch'í'gont'éeéhíí ł'íí bíłgoch'oba'íí bee yich'í' goz'aą le', áí da'anii Israel hat'í'íí daanłigo Bik'ehgo'ihí'nań bichągháshé daanłii. ¹⁷Kodí' godezt'igo díí bighą doo hadín nashinł't'óg da le': iłk'idá' Jesus nohweBik'ehń bighą shid shiká'zhí' hit'íí. ¹⁸Shik'íyú, Jesus Christ nohweBik'ehń bíłgoch'oba'íí daanohwiyi' yune' begoz'aą le'. Doleełgo at'ée.